

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: David Satke

Téma a rozsah práce: Smlouva o úvěru (66 stran)

Datum odevzdání práce: 18.3.2010

1. Autor si zvolil téma, jehož aktuálnost je dána několika skutečnostmi. První je globální finanční a hospodářská krize, která propukla v roce 2008, a která soustředila pozornost veřejnosti na problematiku úvěrů, protože prvotní příčinou finanční krize bylo neobezřetné poskytování hypotéčních úvěrů ve Spojených státech amerických. Tématu na aktuálnosti přidala i skutečnost, že práce byla dokončena v době přijetí nové právní úpravy spotřebitelských úvěrů v České republice.

2. Ke zpracování tématu bylo nezbytné, aby se autor seznámil nejen s platnou právní úpravou, ale zejména také s odbornou literaturou a judikaturou soudů, která se týká problematiky smlouvy o úvěru. Ke kvalitnímu zpracování tématu bylo nezbytné, aby autor získal rozsáhlejší teoretické znalosti, než které lze získat v průběhu studia na právnické fakultě, kde tomuto tématu není a nemůže být věnována takto detailní pozornost. Úroveň práce prokazuje, že autor byl schopen k takovému samostatnému rozšíření svých znalostí.

3. Autor si ve své práci nevytknul žádný cíl, proto splnění cíle práce nebylo možné posoudit.

Autor prokázal nejen schopnost pracovat s texty právních předpisů, ale i s odbornou literaturou (včetně zahraniční) a soudní judikaturou (včetně judikatury Evropského soudního dvora). Prokázal také schopnost teoretické analýzy a vyvozování svých vlastních závěrů. Na několika místech své práce polemizuje také s judikaturou Nejvyššího soudu a nabízí vlastní alternativní závěry, které jsou v mnoha případech velmi zajímavé (např. na str. 8 k otázce bezhotovostní formy peněz).

Práce je rozdělena do deseti kapitol (kromě úvodu a závěru). V prvních šesti kapitolách se autor věnuje různým otázkám souvisejícím s úvěry – definice úvěru, stručný historický vývoj úvěru, porovnání úvěru a půjčky a zásady úvěrování. Tato část práce je poněkud nesourodá a kvalitě práce by bylo přispělo, pokud by tato část práce nebyla takto fragmentována, ale byla by uchopena konzistentnějším způsobem.

V sedmé a osmé kapitole přechází autor k samotné analýze právní úpravy smlouvy o úvěru a věnuje se také stručnému zhodnocení úpravy smlouvy o úvěru v návrhu nového občanského zákoníku. Za stěžejní a nejzdařilejší část práce považují devátou kapitolu, která obsahuje detailní analýzu všech významných stránek právní úpravy úvěrového vztahu a ve které autor prokázal vynikající schopnost vlastní analýzy zkoumané právní problematiky. Za velmi přínosné považují zejména práci autora s judikaturou k zásadním problémům právní úpravy úvěru. V posledních dvou kapitolách se autor věnuje hlavním druhům úvěrů (úvěry pro spotřebitele a podnikatele), včetně analýzy nové právní úpravy spotřebitelských úvěrů.

Kvalitu práce trochu snižují překlepy a chyby v textu (např. v bodě 4.2 na str. 7 má být ve druhé větě místo slova „platnost“, slovo „úplatnost“; v první větě bodu 9.6. na str. 21 je chybná formulace „závazek k placení úvěru“, správně má být „závazek k placení úroků“; formulace „šlo by obcházení zákona“ na str. 22; na str. 24 se chybně mluví o určení úroků z prodlení, správně se zde pojednává o komerčních úrocích; na str. 48 má být místo slova „jednání“ slovo „ujednání“; na str. 55 má být místo slova „stanovení“ slovo „ustanovení“ a místo „neplacení“ má být „nesplacení“). I přes dílčí chyby je celková jazyková a stylistická úroveň práce na velmi vysoké úrovni. Práce s literaturou je na výborné úrovni a diplomová práce obsahuje velké množství citací jak z odborné literatury, tak z judikatury.

Autor prokázal také určité praktické zkušenosti s danou problematikou (jak sám uvádí, s danou problematikou se setkal při své stáži v advokátní kanceláři). Svědčí o tom také znalost anglické odborné terminologie, která je používána v bankovníctví (např. na str. 18 a 19), znalost mezibankovních referenčních úrokových sazeb (str. 23) nebo znalost obvyklé struktury úvěrových smluv pro podnikatelské subjekty (str. 55 – 56).

4. Na práci oceňuji, že přes její nutně omezený rozsah autor neopomenul žádnou významnou otázku týkající se právní úpravy smlouvy o úvěru v českém právu. Lze říci, že práce komplexně obsáhla danou problematiku a v tomto směru ji nelze vytýkat žádné opomenutí. Kladem práce je také, že autor nezapomněl ani na nejnovější změny právní úpravy (např. nové nařízení vlády o úrocích z prodlení nebo nový zákon o spotřebitelském úvěru). Autor se v bodě 9.10 také věnuje problematice obchodních podmínek u úvěrových smluv. Autor neopomenul ani právní teorii a praxi nepříliš známou problematiku finančního zajištění.

Velmi zajímavé jsou závěry autora o problematice sankčně zvýšených úroků a úroků z prodlení na str. 28 a o problematice úroků z úroků na str. 29, která je navíc spojena s fundovanou a logickou kritikou judikatury Nejvyššího soudu. Judikaturu Nejvyššího soudu (ve vztahu ke spotřebitelským úvěrům) podrobuje autor dobře zdůvodněné kritice také na str. 47 – 48.

Zajímavé jsou také závěry autora na str. 22 o tom, že se nejedná o úvěr v případě, kdy úroky nepřirůstají od okamžiku poskytnutí peněžních prostředků, ale až od pozdějšího okamžiku, nebo závěr na str. 26 o možnosti ujednání o placení úroků i po předčasném splacení úvěru.

Za polemický považuji závěr autora vyslovený na str. 17 o tom, že sjednaný poplatek za rezervaci nebo nevyčerpání úvěru by se mohl blížit výši komerčních úroků, protože tržní praxe tomu neodpovídá.

5. V rámci obhajoby diplomové práce by se autor mohl vyjádřit k otázce, v čem spatřuje rozdíl mezi úvěrovou smlouvou dle obchodního zákoníku a smlouvou, kterou se sjednává spotřebitelský úvěr a zejména by mohl zodpovědět otázku, jaký je vztah mezi smlouvou o úvěru a smlouvou, kterou se sjednává spotřebitelský úvěr. Je smlouva o spotřebitelském úvěru smluvním typem? Pokud nikoliv, za jaký právní institut by ji bylo možné považovat?

Vzhledem k tomu, že v mezidobí od zpracování diplomové práce byl již nový zákon o spotřebitelském úvěru schválen, mohl by autor při obhajobě diplomové práce také shrnout základní rozdíly mezi stávající a novou právní úpravou spotřebitelských úvěrů. Autor by se v rámci obhajoby mohl vyjádřit také k otázce, které další právní instituty kromě smlouvy o úvěru plní ekonomickou funkci úvěru.

Autor by mohl vysvětlit také svůj závěr v bodě 4.3 na str. 7 o tom, že po uplynutí sjednané lhůty po uzavření úvěrové smlouvy existuje možnost (nikoliv povinnost) následného poskytnutí peněžních prostředků. Je tomu třeba rozumět tak, že věřitel není z úvěrové smlouvy zavázán poskytnout dlužníkovi peněžní prostředky?

U bodu 5.1 (str. 8) by autor mohl vysvětlit, proč je účelovost jednou ze zásad úvěrování.

6. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

7. Celkově hodnotím diplomovou práci jako velmi zdařilou a zpracovanou na výborné odborné úrovni.

Navržený klasifikační stupeň: výborně

V Praze dne: 31.3.2010

JUDr. Štefan Elek, Ph.D.